

אמרי, אמרו בבית המדרש לדחות: לא נחלקו התנאים בכך. אלא, דכולי עלמא אית להו דרב חסדא שיכול הנפקד לטעון החזרתי אפילו נגד השטר. והכא, בשטר כיס היוצא על היתומים, כהא קמיפלגי:

דמר סבר, דייני גולה סוברים, שאין טוענים עבור היתומים את הטענה שמא החזיר אביהם את חלק הפקדון, כי אם איתא דפרעיה, אם אירע שאכן פרע אביהם והחזיר לנותן את חלק הפקדון, מימר הוה אמר. הוא היה אומר לבניו זאת, בשעה שהיה מצווה להם על נכסיו לפני מותו. וכיון שלא אמר להם אביהם שפרע, וכמו כן יש שטר בידי הנותן, הרי נשבע הנותן, וגובה את הכל.

ומר סבר, דייני ארץ ישראל סוברים, שאין ראייה מכך שלא אמר להם אביהם בשעת מותו שפרע לנותן, כי אימור, יש לומר, מלאך המות הוא דאנסיה, המית את אביהם לפני שהספיק לצוות ולומר לבניו שפרע.

שלח רב הונא בר אבין שתי הלכות:

א. המפקיד אצל חברו בשטר, ואמר לו "החזרתיו לך" — נאמן.

ב. ושטר כיס היוצא על היתומין — נשבע וגובה כולו.

ומקשה הגמרא: הרי שתי הלכות אלו הן תרתי דסתרי!

ומתרצת הגמרא: שאני התם, בשטר חוב היוצא על היתומים, דאם איתא דפרעיה האב לנותן, מימר הוה אמר לבניו, שפרע.

"דייני גולה", שמואל וקרנא, אמרי: נשבע הנותן שלא פרע אביהם, לא את מחצית הסכום שהיתה הלואה, ולא החזיר את מחצית הסכום שהיתה פקדון, וגובה כולו.

ודייני ארץ ישראל, רבי אמי ורבי אסי, אמרי: נשבע שלא פרע אביהם את מחצית הסכום של ההלואה, וגובה רק את אותו מחצה, אך אינו גובה מהם את מחצית הפקדון, כיון שאביהם היה יכול לטעון החזרתי את הפקדון, ואנו טוענים זאת עבור היתומים. וכנגד טענה שכזאת, לא נאמן התובע, אפילו לא בשבועה.

ומניחה הגמרא: ודכולי עלמא, אית להו דנהרדעי, דאמרי נהרדעי: האי עיסקא, הנותן מעותיו בעיסקא, פלגא מהמעות הם מלוח, ופלגא הם פקדון.

מאי לאו, כהא, בדינו של רב חסדא, לגבי גביית מחצית הפקדון, קא מיפלגי דייני גולה ודייני ארץ ישראל:

דמר סבר, דייני גולה סוברים שגובה את הכל, כי מצי אמר ליה המפקיד לנפקד [בחייך], אם יטעון לו החזרתי: שטרך בידי מאי בעי? וגובה ממנו גם את חלק הפקדון. ולכן יכול גם לגבות אפילו את חלק הפקדון מן היתומים.

ומר סבר, דייני ארץ ישראל, האומרים שגובה רק מחצה של המלוח, אך אינו גובה את מחצית הפקדון, סוברים, כי אם יטעון אביהם החזרתי, לא מצי אמר ליה המפקיד לנפקד "שטרך בידי מאי בעי", ולכן טוענים אנו עבור היתומים את מה שהיה אביהם יכול לטעון, ואינו גובה מהם הנותן את חלק הפקדון.